Ἔτος ΙΒ' Ἐν Ἀθήναις 27 Μαΐου 1899 Ἀριθ. 74

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ
Ἐν ὁδῷ Φλέσσα, ἀριθ. 5

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ 12 ΜΗΝΩΝ
Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου
Ἐν τῷ ἐσωτ. δρ. 6.—Ἐν τῷ ἐξωτ. φρ. χρ. 8.

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ
ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΟΛΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λόγος σύντομος εἰς τὴν Μ. Παρασκευήν, ὑπὸ Ἀθανασίου Πιπέρα. — Περὶ τῆς μεταφράσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰς Γλῶσσαν καταληπτὴν τῷ λαῷ. (Συνέχεια). — Ποία ἡ ἠθικὴ τοῦ Χριστιανοῦ, ὑπὸ Τιμοθ. Ἀναστασίου. — Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου τῆς Κυριακῆς ἀργίας. — Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καὶ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ἐπιστολαὶ ἰατροῦ, Γ'.—Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγέλιον τῆς 30 Μαΐου καὶ 7 Ἰουνίου. — Οἱ διδάξοντες εἰς τὰς λαϊκὰς σχολὰς τῆς «Ἀναπλάσεως» κατὰ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα.

ΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ[1]

Ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως, ὅπου ὁ ζωοδόχος τοῦ Κυρίου Τάφος καὶ ὁ ῥικτὸς Γολγοθᾶς.

«Κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐπὶ τῆς γῆς,
πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν».
(Ἰωάν. ιβ, 32).

Τὴν συγκινητικὴν ταύτην προφητείαν, Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι καὶ λοιποὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, τὴν συγκινητικὴν ταύτην προφητείαν ἐξεφώνησεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ φρικτοῦ Αὐτοῦ Πάθους, ἐδῶ που τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ εὑρισκόμενος, καὶ μαθὼν παρὰ τῶν ἁγίων Αὐτοῦ μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, ὅτι Ἕλληνες, ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ, ἐζήτουν νὰ ἴδωσι τὴν θείαν Αὐτοῦ μορφὴν καὶ ἀπολαύσωσι τῆς χαριτοβρύτου καὶ οὐρανίας Αὐτοῦ διδασκαλίας. Ἐσήμαινε δὲ δι' αὐτῆς—ὡς παρατηρεῖ ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς—«ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν» τ. ἔ. τῷ σταυρικῷ (αὐτόθι, 12,33). Καὶ ἐξεφώνησε τοὺς ἱεροὺς τῆς ὑψηλῆς ταύτης προφητείας λόγους ὁ Κύριος ἡμῶν κατενώπιον τῶν ἀπειροκάλων καὶ πεπωρωμένων Ἰουδαίων μετὰ τῆς πεποιθήσεως, ἥτις χαρακτηρίζει τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ, καὶ μετὰ τοῦ ἰδιαιτέρου τόνου, ὅστις χρωματίζει τοὺς λόγους Ἐκείνου, πρὸ τοῦ προφητικοῦ ὄμματος τοῦ ὁποίου ἐν τρόμῳ ἀνασύρονται οἱ σκοτεινοὶ τοῦ μέλλοντος πέπλοι, ἐκλείποντες ὡς ἡ πρωϊνὴ ὁμίχλη πρὸ τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου. Καὶ οἱ βαρυσήμαντοι οὗτοι λόγοι αὐθόρμητοι, οὕτως εἰπεῖν, ἐπέρχονται εἰς τὸν νοῦν μου καὶ ἐπιμόνως περιβομβοῦσι τὰ ὦτά μου κατὰ τὴν ἐπίσημον καὶ πανηγυρικὴν ταύτην στιγμήν, καθ' ἣν ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ φρικτοῦ ἐκείνου Γολγοθᾶ καὶ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου τούτου τάφου, ἐν τῷ αἰωνοβίῳ πολυδαιδάλῳ καὶ διεθνεῖ τούτῳ χριστιανικῷ ναῷ, ὁπόθεν μυριόστομοι καὶ ἀλλόγλωσσοι, ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῆς Πεντηκοστῆς, ἀναπέμπονται ἀκαταπαύστως αἶνοι εἰς τὸν Μέγαν Θεὸν τῶν χριστιανῶν, ἐν βαρεῖ καὶ πολυποικίλῳ ὀρθοδόξῳ λαῷ, καὶ ἐνώπιον ὑψηλῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ Πολιτείᾳ καὶ ἐν τοῖς γράμμασιν ἀντιπροσώπων[1] καλοῦμαι ἐγὼ ὁ μικρὸς καὶ ἐλάχιστος ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ὑψώσω τὴν ἀσθενῆ μου φωνήν.

«Κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς — πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν!»

Καὶ ἐξέφυγον λοιπὸν τοσαύτης δυνάμεως καὶ τηλικούτου ὕψους λόγοι ἀπὸ τὰ συνεσταλμένα τώρα, νεκρὰ καὶ μαραμμένα ἐκεῖνα χείλη, ἐν οἷς δόλος οὐχ εὑρέθη! Καὶ προεφή-

(1) Ἡ «Ἀνάπλασις» σκοποῦσα νὰ ἐργασθῇ ὅπως ἀναθερμάνῃ μεταξὺ τοῦ ὀρθοδόξου ὁμογενοῦς πληρώματος τὸν πρὸς τοὺς Ἁγίους Τόπους εὐλαβῆ καὶ ἱερὸν ἔρωτα καὶ πόθον, εὐτυχῆ θεωρεῖ ἑαυτὴν δημοσιεύουσα τὸν λόγον, ὃν κατὰ τὴν Μ. Παρασκευὴν τοῦ παρόντος ἔτους ἐξεφώνησεν ὁ ἱερολογ. κ. Α. Πιπέρας, καθηγητὴς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ· δηλοῖ δὲ ὅτι κατ' ἐξαίρεσιν, διὰ τὴν ἀνωτέρω αἰτίαν, δημοσιεύει τὸν λόγον τοῦτον, παρὰ πᾶσαν τὴν στενότητα τοῦ χώρου αὐτῆς.

(1) Παρῆσαν μεταξὺ τῶν πολλῶν χιλιάδων προσκυνητῶν, Ἑλλήνων, Ρώσσων καὶ λοιπῶν,—οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις Πρέξενοι διαφόρων χριστιανικῶν Δυνάμεων, ὁ ἐν Ρώμῃ ἑλληνομαθὴς πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας κ. Α. Νελίδωφ, ὁ ρῶσσος Ναύαρχος Σκρίδλωφ μετὰ πολλῶν ἀξιωματικῶν, ὁ ἐλλογιμ. Καθηγητὴς τοῦ ἡμετέρου ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Π. Καρολίδης, καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες καὶ λόγιοι Ἕλληνες.

τευς λοιπόν, τὸ δι' ὅζους καὶ σχολῆς ποτισθὲν ἄχραντον ἐκεῖνο στόμα τοσοῦτον γλυκεῖς, τοσοῦτον παρηγορητικοὺς λόγους; διὰ τὶς ἐπερχομένας διὰ μέσου τῶν αἰώνων γενεὰς τῆς ἀνθρωπότητος! Καὶ οἱ παρθενικοὶ ἐκεῖνοι ὀμβλμοί, οἱ ὁποῖοι ὕστερον ἀπὸ τόσους ἀγρύπνους καὶ βασανίσους κολαφισμοὺς ἐκλείσθησαν ἤρεμοι καὶ γαλήνιοι μὲ λεπτὸν ἐπ' αὐτῶν πταράπωνον, ὡς ἐκρινὴ ἑσπέρα, διέβλεπον λοιπὸν διὰ τοῦ σκότους τῶν αἰώνων σύμπασαν τὴν ἐπερχομένην ἀνθρωπότητα, σπεύδουσαν γοργῶς, ὡς εἰς ἄνθρωπος, ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸ ὄρος τοῦτο τοῦ Κυρίου, καὶ ζητήσῃ νὰ προσκυνήσῃ τὸ μέρος, ὅπου ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ! «Καὶ πορεύονται—προαναφωνεῖ καὶ ὁ μεγαλοφωνότατος Ἠσαΐας—καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ καὶ ἐροῦσι· Δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος Κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ, καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν Αὐτοῦ καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ» (2,3). Καὶ πράγματι, ἀγαπητοί! Ποία φυλὴ τοῦ κόσμου, ποῖον ἔθνος δὲν ἔσχεν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ τοῦ Κυρίου τὸν ἴδιον Αὐτοῦ ἀντιπρόσωπον; Ποῦ γῆς, ἐν ποίᾳ τῶν πέντε ἠπείρων αὐτῆς, δὲν ἐξαπλοῦται ὀσημέραι εὐρύτερον ἡ οὐράνιος θρησκεία Ἐκείνου, ὅστις μετὰ τοσαύτης πεποιθήσεως, βαίνων ἤδη πρὸς τὸ Σταυρικὸν Πάθος, ἐξεφώνησε τὴν βαρυσήμαντον ταύτην προφητείαν: «Κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν;»

Καὶ προέβλεπες λοιπόν, γλυκύτατε Ἰησοῦ, καὶ προέβλεπες, ὡς διὰ παμμεγέθους πανοράματος, καὶ πάντας ἡμᾶς—τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ἀναξίους πλὴν πιστοὺς δούλους Σου—ἐρχομένους ἀπὸ τῶν διαφόρων σημείων τῆς ὑφηλίου Σου, ἀπὸ Ἀνατολῶν καὶ Δυσμῶν, ἀπὸ Βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ Νότου, ἵνα κλίνωμεν γόνυ εὐλαβείας καὶ ἀσπασθῶμεν τὸν φρικτὸν ἐκεῖνον Γολγοθᾶν, ὅπου ἡ ἀνθρώπινος κακία ἐκάρφωσε τὰ ἐκ παρθενικῶν αἱμάτων πλασθέντα μέλη Σου, καὶ τὸν Θεοδέγμονα τοῦτον Τάφον, ἐν ᾧ χεῖρες εὐγνώμονες καὶ καρδίαι συμπαθεῖς ἔθηκαν μεμυρωμένον τὸ ἄσπιλον σῶμά Σου, τὸν Πανάγιον τοῦτον Τάφον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου, ὡς ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, διεχύθη καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην τὸ γλυκύ, τὸ παρήγορον, τὸ ζωογόνον φῶς τῆς Ἀναστάσεώς Σου! Ναί! ἀγαπητοί μου ἀδελφοί! Τὰς φρικτὰς ἐκείνας τοῦ πάθους Του ἡμέρας, τὰς ἀπαισίους ἐκείνας νύκτας, ἃς διήρχετο ἄστεγος ἐκ τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ διωγμοῦ, ἐκεῖ κάτω εἰς τὸν μελαγχολικώτατον τῆς Γεθσημανῆ κῆπον ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς μας, ὁ Θεὸς καὶ Σωτήρ μας, μὴ ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ ὁ ποιητὴς οὐρανοῦ καὶ γῆς, τὰς ἡμέρας λέγω καὶ νύκτας ἐκείνας μίαν μόνην εἶχε παρηγορίαν ἐν τῇ ἀφάτῳ θλίψει Αὐτοῦ, τὸ ὅτι δηλαδὴ διὰ τοῦ Σταυρικοῦ Αὐτοῦ θανάτου ὅλοι ἡμεῖς, καὶ ὅλοι ὅσοι ἀπ' αἰώνων ἐπίστευσαν, καὶ ὅλοι ὅσοι εἰς τοὺς ἑπομένους αἰῶνας θὰ πιστεύσωσιν εἰς αὐτόν, θέλουσι σωθῇ, θέλουσιν εὕρῃ τὴν παρὰ τῷ Θεῷ Πατρὶ ποθητὴν δικαίωσιν, καὶ τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην τῆς συνειδήσεως. Διὰ τοῦτο καὶ ἤπλωσεν, ὡς βλέπετε, ἐπὶ τοῦ ζωοποιοῦ ξύλου τὰς εὐεργετικωτάτας χεῖράς του, καὶ ἤνοιξε τὴν προστατευτικήν, ὡς ἡ πατρική, ἀγκάλην του, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὅλους μᾶς προσκαλεῖ, καὶ ὅτι, δι' ὅλους ἔπαθε καὶ ἐσταυρώθη, καὶ δι' ὅλους ἔχει ἔλεος, ἀγάπην, στοργὴν καὶ θεϊκὴν εὐσπλαγχνίαν. Ναί! δι' ὅλους ἀγάπην, ἔλεος, καὶ θεϊκὴν εὐσπλαγχνίαν, ἀφοῦ ἡ ἀρχὴ ἐγένετο ἀπὸ ἕνα κακοῦργον, ἀπὸ ἕνα λῃστήν, ὅστις μόλις ἐπρόφερε μὲ πίστιν θαυμαστὴν τό: «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου» καὶ ἀμέσως ἤκουσεν: «Ἀμήν, λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ!»

Ὦ θαύματος καινοῦ πάντων τῶν πάλαι θαυμάτων! Ὦ θεϊκῆς ὄντως αὐτοθυσίας, ταπεινώτεως, ἀοχῆς, πραότητος, ἀγάπης, εὐσπλαγχνίας! Πῶς ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὸ φῶς, ὁ δι' ἁπλῆς ἐπαφῆς τῆς ἀχράντου χειρός του ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοσούτων τυφλῶν—κατεδέχθη μὲ τόσην πραότητα νὰ καλύψῃ τὸ σκότος καὶ ἡ μαύρη τοῦ θανάτου νὺξ τοὺς ἰδίους του ὀφθαλμούς; Πῶς ὁ ἀπὸ τοῦ σκότους τῆς ἀνυπαρξίας εἰς τὸ θαυμαστὸν Αὐτοῦ φῶς καλέσας τὰ σύμπαντα διὰ μόνου τοῦ λόγου του, τὸν ὁρατὸν καὶ ἀόρατον κόσμον, ἀπὸ τῶν ἀσωμάτων καὶ ἀγνῶν ἀγγέλων μέχρι τοῦ τρυφεροῦ καὶ ἀθῴου τῶν ἀγρῶν ἄνθους, ὁ ποιητὴς τοῦ τοσοῦτον μεγαλοπρεποῦς, ὅσον καὶ μυστηριώδους ἐνάστρου ἐκείνου χάους, ὅπερ οἱ βροτοὶ οὐρανὸν ἀποκαλοῦμεν, ὁ πρὸ ὀλίγων ἔτι ἡμερῶν ἐκεῖ ἀντικρύ, εἰς τὴν ἀγαπητήν του Βηθανίαν, μὲ φωνὴν κυριάρχου εἰς τὸ στόμα καὶ μὲ δάκρυα συμπαθείας καὶ φιλίας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, προστακτικῶς καλέσας τὸν Λάζαρον ἀπὸ τοῦ Ἅδου καὶ τῶν σαβάνων εἰς τὸ συμπόσιον καὶ τὰς ἀδελφικὰς ἀγκάλας,—πῶς τώρα ὁ Αὐτὸς φωνῇ μεγάλῃ μεγάλης ὀδύνης ἐκφραστικῇ κράξας παρέδωκε τὸ Πνεῦμα; Πῶς;—Τοῦτο εἶνε ἀκριβῶς τὸ μέγα μυστήριον τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χριστοῦ, πρὸ τοῦ ὁποίου (μυστηρίου) ἄναυδος ἵσταται καὶ ἱλιγγιᾷ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς. Ἴδετε ἐκεῖ τὴν ὑπεραγίαν Παρθένον καὶ Θεοτόκον Μαρίαν, τὴν μόνην, εἰς ἣν ἐποίησεν ὄντως μεγαλεῖα ὁ Δυνατός, Ἐκείνην, ἥτις ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐπὶ τῆς γῆς βροτὸν ἐδικαιοῦτο νὰ γινώσκῃ τὸ μυστήριον τοῦ ἀσπόρως καὶ ἐν παρθενίᾳ συλληφθέντος, γεννηθέντος καὶ γαλακτοτροφηθέντος Μονογενοῦς Υἱοῦ της, πῶς ἵσταται πρὸ τοῦ Σταυροῦ ἀπορροῦσα καὶ ἔξαλλος, ἔχουσα τὴν καρδιοθόρον ταύτην ἀπορίαν καὶ λύπην, ὡς μάχαιραν δίκοπον διερχομένην τὰ μητρικὰ σπλάγχνα της. Ἴδετε ἐκεῖ τὸν ἠγαπημένον μαθητήν, τὸν μόνον καὶ μέχρι τοῦ Σταυροῦ πιστὸν διαμείναντα μαθητήν, ἐκεῖνον, ὅστις ὡς διψῶσα ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, ἢ ὡς γαλαθηνὸν βρέφος εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρός του, ἔκλινε χθὲς ἀκόμη τὴν συμπαθῆ κεφαλήν του εἰς τὰ στήθη τοῦ ὄντως μυστηριώδους φίλου του, Ζητῶν ν' ἀπορροφήσῃ ἐξ αὐτῶν μυστικά,—πῶς καὶ αὐτὸς τώρα μὲ τὴν στάσιν, ὅπου κρατεῖ, ἐκφράζει τὸν ἀνέκφραστον θαυμασμόν του δι' ὅσα βλέπει καὶ ἀκούει.

Ἀγαπητοὶ Ἀδελφοί! Ὑψώσατε πρὸς στιγμὴν τὸ βλέμμα καὶ τὸν νοῦν εἰς τὸν σκέποντα ἡμᾶς τὴν ὥραν ταύτην ἀστροφεγγῆ οὐρανόν. Ἴδετε ἐκεῖ τὸ στρογγυλοπρόσωπον ἐκεῖνο ἄστρον, τὸ ὁποῖον σελήνην καὶ φεγγάρι ὀνομάζομεν. Λέγουσιν οἱ ἀστρονόμοι, ὅτι τὸ φεγγάρι τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶνε, παρὰ μία ἔρημος χώρα, μία ἀπεξηραμμένη γῆ, χωρὶς βλάστησιν, χωρὶς πρασινάδα, ἄνευ ἀνθρώπων καὶ πτηνῶν, ἓν ἐσβεσμένον ἡφαίστειον, εἷς νεκρὸς ὄγκος. Καὶ ὅμως ὁ νεκρὸς

ἐκεῖνος ὄγκος, ὁπόσον γλυκύ, ὁπόσον κατανυκτικὸν καὶ παρήγορον φῶς, φῶς μεταρσιοῦν τὴν ψυχὴν εἰς ἄλλους κόσμους καὶ αἰθέρας, στέλλει εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πλάσματα τοῦ Θεοῦ. Λέγουσι λοιπὸν πάλιν οἱ αὐτοὶ ἀστρονόμοι, ὅτι τὸ γλυκὺ καὶ κατανυκτικὸν ἐκεῖνο φῶς δὲν ἔχει ἴδιον ἡ σελήνη, ἀλλ' ὅτι δανείζεται αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ της ἡλίου, ὅστις ἀφῆκε τώρα αὐτὴν ἀντικαταστάτιν του, καὶ ἐκρύβη πρὸς καιρὸν ἀφ' ἡμῶν, ἵνα φωτίσῃ καὶ τοὺς εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς γῆς κατοικοῦντας ἀδελφούς μας, οἱ ὁποῖοι τὴν στιγμὴν ταύτην ἔχουσιν ἡμέραν καὶ οὐχὶ ὡς ἡμεῖς νύκτα.—Ὅλα ταῦτα, τὰ συμβαίνοντα μεταξὺ ἡλίου καὶ σελήνης, ἃς χρησιμεύσωσι τώρα εἰς ἡμᾶς ἀγαπητοί, ὡς μία εἰκών, ὡς ἓν παράδειγμα, διὰ τοῦ ὁποίου, ὡς διὰ μεγάλου καθρέπτου, βλέπομεν ἡμεῖς καὶ κατανοοῦμεν σκιερῶς τὸ μέγα καὶ ἀκατάληπτον τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ἡμῶν μυστήριον. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστοῦς εἶνε ὁ ἥλιος, ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης». Ὅτε Οὗτος ἐκρέματο καὶ ἐξέπνεεν ἐπὶ τοῦ φρικτοῦ ἐκείνου Γολγοθᾶ, τότε σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν», κατὰ τὴν διήγησιν τῶν ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν. Ἰδοὺ ἡ δύσις τοῦ ἡλίου. Ἀλλ' ὅπως μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ ὁ ἥλιος στέλλει εἰς ἡμᾶς παρήγορον καὶ συμπαθητικὸν φῶς διὰ τῆς σελήνης, τοῦ νεκροῦ ἐκείνου καὶ ἄπνου ἄστρου, οὕτω καὶ ὁ Χριστός μας. Ἄπνους καὶ νεκρὸς κεῖται τώρα ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἀλλὰ κατανυκτικόν, ἀλλ' ἄρρητον εἶνε τὸ τὴν θείαν Αὐτοῦ μορφὴν καταυγάζον φέγγος, φέγγος μαρμαῖρον ἐπὶ τῆς νεκρᾶς ὄψεως τοῦ Δικαίου—νεκροῦ, τὸ φέγγος τοῦ τροπαιοφόρου Σταυροῦ, ὅστις εἶνε τὸ ἱλαστήριον τοῦ κόσμου, τὸ θεμέλιον τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, τὸ στήριγμα καὶ ἡ ἐλπὶς τῶν πιστῶν. Καὶ ὅπως ὁ ζωηφόρος ἥλιος κρύπτεται ὑπὸ τὴν γῆν, ἵνα φωτίσῃ καὶ ἄλλα τοῦ Θεοῦ πλάσματα, οὕτω καὶ ὁ Χριστός μας, ὁ ἀνέσπερος ἥλιος, ὁ καλῶν ἑαυτὸν φῶς καὶ ζωὴν καὶ ὑπάρχων ἀληθῶς ἡ πηγὴ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς,—«ἔδυ πρὸς καιρὸν ὑπὸ γῆν», ἀφῆκε προσωρινῶς ἄπνουν τὸ ἁγνὸν καὶ ἄχραντον σῶμα Του, θανὼν ἑκουσίως διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἀλλὰ κατέβη συγχρόνως εἰς τὸν Ἅδην καὶ ἐκήρυξεν εἰς τοὺς ἐν τῷ Ἅδῃ ἀπ' αἰώνων πεπεδημένους ἀδελφοὺς ἡμῶν. Τοῦτο καλῶς γινώσκουσα καὶ ἡ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία ψάλλει τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο: «Ἐν τάφῳ σωματικῶς, ἐν Ἅδου δὲ μετὰ ψυχῆς ὡς Θεός, ἐν Παραδείσῳ δὲ μετὰ ληστοῦ, καὶ ἐν θρόνῳ ὑπῆρχες, Χριστέ, μετὰ Πατρὸς καὶ Πνεύματος, πάντα πληρῶν ἀπερίγραπτος». Ἀλλ' ὅπως ὁ ζωογόνος ἥλιος, οἱονεὶ λελουμένος καὶ νεάζων, πάλιν ἀναφαίνεται τὴν πρωΐαν καὶ διαχέει τὰς εὐεργετικὰς καὶ χρυσολαμπεῖς αὐτοῦ ἀκτῖνας καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς σήμερον ἀνατέλλει, ὡς ὁ ἥλιος, ἀπὸ τοῦ ζωοδόχου ἐκείνου Τάφου, μετὰ λάμψεως οὐρανίας, μετὰ σεισμοῦ καταπλήσσοντος καὶ μετ' ἀστραπῆς τυφλούσης τὴν τυρλώττουσαν καὶ χαμερπῆ κουστωδίαν, καὶ ἡ λαμπροφόρος Αὐτοῦ ἀνάστασις διασκορπίζει φῶς εἰς τὰς διανοίας, καὶ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν εἰς τὰς καρδίας πάσης τῆς ἀνθρωπότητος, πάντων τῶν αἰώνων, πάσης τάξεως καὶ καταστάσεως. Ὁ θεοδέγμων οὗτος τάφος, ἐφ' οὗ ἐαρινήν τινα αὐγὴν καταπτάντες λευχειμονοῦντες ἄγγελοι, ἐκήρυττον πλήρεις χαρᾶς τὴν λαμπροφόρον ἀνάστασιν εἰς τὰς ἁγίας ἐκείνας μυροφόρους γυναῖκας, κατέστη ἔκτοτε τὸ φωτοβόλον κέντρον τῆς ἱστορίας συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, διότι ἀπ' αὐτοῦ ὡς ἀπὸ φωτολαμποῦς στήλης, ῥίπτεται ἄπλετον φῶς εἴς τε τὸ μακρὸν αὐτῆς παρελθὸν καὶ τὸ ἄπειρον μέλλον!...

Γλυκύτατε Ἰησοῦ ὁ Θεὸς καὶ Σωτήρ μου! Ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ φρικτοῦ καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ Σου, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς γλυκείας, τῆς ἐκ τῆς συμπαθοῦς στάσεως καὶ μορφῆς Σου ἐκπορευομένης ἀρρήτου ἠθικῆς αἴγλης—ἴσταμαι κατανενυγμένος ὁ δείλαιος, ὡς ὁ ὑπὸ πανσέληνον νύκτα κατὰ μόνας ἐκεῖ μακράν που ἐν μέσῳ μυστηριώδους δάσους εὑρισκόμενος. Τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μου πλημμυροῦσι σκέψεις καὶ αἰσθήματα θέμβους καὶ κατανύξεως. «Ὦ! τάλας ἐγώ, ὅτι κατανένυγμαι» (Ἠσ. 6,5). Ἀπὸ τοῦ ἀκανθίνου καὶ αἱμοσταγοῦς στεφάνου, ὃν κατεδέχθης νὰ περιβληθῇ ἐμπαικτικῶς ἡ θεία κεφαλή σου, καὶ ὃν ὡς ἀνταμοιβὴν Σοὶ προσέφερεν ὁ τοσαῦτα παρὰ Σοῦ εὐεργετηθεὶς ἀχάριστος Ἰουδαϊκὸς λαός, γνωρίζω ἐγώ, ὅτι Σὺ εἶ ὁ ἀληθὴς τῶν λαῶν Βασιλεύς. «Βασιλέως γάρ ἐστι, λέγει καὶ ὁ Χρυσορρήμων Πατήρ, τὸ ὑπὲρ τῶν ἀρχομένων ἀποθνήσκειν». (Εἰς τὸν Σταυρὸν ὁμιλ: α'). Σύ, ὁ Θεὸς καὶ Σωτήρ μου, βεβαιῶν διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος ὅσα ἄλλοτε ἐδίδασκες, πρῶτος ἐνεκαίνισας ἐπὶ τῆς γῆς νέαν ὅλως τάξιν πραγμάτων, καθ' ἣν ὁ μεγαλείτερος ὀφείλει νὰ πάσχῃ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ θυσιάζηται ὑπὲρ τοῦ μικροτέρου, ὁ δυνατώτερος ὑπὲρ τοῦ ἀσθενεστέρου, ὁ σοφώτερος ὑπὲρ τοῦ ἀμαθεστέρου, ὁ Δεσπότης ὑπὲρ τῶν δούλων, ὁ σωματικῶς καὶ ἠθικῶς ὑγιέστερος ὑπὲρ τοῦ ἀρρωστοτέρου. Τοῦτο εἶνε τάξις πραγμάτων οὐρανία ἣν οὐδεὶς ἄλλος ἠδύνατο νὰ ἐγκαινίσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, εἰμὴ Σύ, ὁ Θεός, δι' ὃν ἐν μόνον ὑπάρχει ἀνθρώπινον ὄνομα, ἐκφράζον ἐπιτυχῶς ὁπωσοῦν τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ γλυκὺ ὄνομα—ἀγάπη. (1 Ἰωάν. 4,18). Κλίνατε, ὦ ἄνθρωποι, εὐλαβῶς τὸ γόνυ τῆς καρδίας καὶ τοῦ σώματος πρὸ τῆς ἐνσαρκώσεως τῆς ἀγάπης!—Δέξαι, γλυκύτατε Υἱὲ τῆς Παρθένου, τὴν ἐξ ἀκαθάρτων χειλέων ταπεινὴν ἐξομολόγησίν ἑνὸς ἀναξίου πλὴν πιστοῦ δούλου Σου, ἐλθόντος μετὰ τῶν ἀναβαινόντων Ἑλλήνων, ὅπως εὐλαβῶς προσκυνήσῃ τὸν τόπον, ὅπου ἔστησαν οἱ ἅγιοι πόδες Σου, τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἀντήχησέ ποτε ἡ ἐν βασάνοις φρικτοῖς ὀδυνηρὰ κραυγή Σου «Ἠλί, Ἠλί, λαμὰ σαβαχθανί», τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἠπλώθη ἄπνουν τὸ ἄχραντον σῶμά Σου, τὸν τόπον, ἐξ οὗ ἐξέλαμψε τὸ ζωογόνον φῶς τῆς Ἀναστάσεώς Σου! Δέξαι ἔκφρασιν ἀσθενῆ ἐγκαρδίου εὐγνωμοσύνης, δέξαι θερμὴν δέησιν καὶ ἱκεσίαν παρὰ πιστῶν δούλων Σου, ἐπισυναχθέντων ἐνταῦθα ἐκ διαφόρων μερῶν καὶ ἐθνῶν τῆς ὑφηλίου Σου, καὶ δὴ ἐκ τοῦ μέρους καὶ ἔθνους ἐκείνου, ὅπερ πρῶτον πάντων ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ δεχθῇ, νὰ φιλοξενήσῃ, ν' ἀγαπήσῃ καὶ πιστεύσῃ εἰς τοὺς κλεινοὺς Ἀποστόλους Σου! Σὺ τυφλὸν ὄντα με ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς ἐρώτισας, πλανώμενον ἀνεκάλεσας, ἀστήριχτον ἐστήριξας, τῷ σῷ μώλωπι ἡμεῖς ἰάθημεν. (Ἠσ. 53,5). Σοὶ εὐχαριστοῦμεν, Σὲ λατρεύομεν! Ὡς ἄτομα, Κύριε, καὶ ὡς μέλη κοινωνίας, Ἐ-

θνους καὶ Ἐκκλησίας, ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν ἐνώπιόν Σου, οὐδὲ συνετηρήσαμεν, οὐδὲ ἐποιήσαμεν καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν. Ἀλλὰ μὴ παραδώῃς ἡμᾶς εἰς τέλος, Κύριε, καὶ μὴ ἀποδοκιμάσῃς ἡμᾶς ἐκ παίδων Σου! Δὸς ἡμῖν τρόπον καὶ καιρὸν τοῦ μετανοῆσαι. Ἰδού, ὡς ὁ λῃστὴς ὁμολογοῦμέν Σοι: «Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου!» Ἀμήν!

Ἐν Ἱεροσολύμοις, 16 Ἀπριλίου 1899.

Ἱερομ. **Ἀθανάσιος Πιπέρας**

Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΕΙΣ ΓΛΩΣΣΑΝ ΚΑΤΑΛΗΠΤΗΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου φύλλου).

Ὑπάρχουσί τινες, οἱ ἰσχυριζόμενοι, ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Κειμένου τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου, εἶνε ὁπωσδήποτε καταληπτὴ τῷ λαῷ. Ἀλλά, τὸ ὁπωσδήποτε αὐτὸ εἶνε βλασφημία. Ὁπωσδήποτε δὲν ὑπάρχει· ὁ λαὸς πρέπει νὰ κατανοῇ ἐντελῶς τὴν γλῶσσαν τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου. Τὸ ὁπωσδήποτε εἶνε ἴσον τῷ μηδέν. Εἰς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον εἶνε τὸ Φῶς καὶ ἡ Ζωή· εἰς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον εὑρίσκονται «ῥήματα ζωῆς αἰωνίου». Εἰς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον εὑρίσκονται οἱ λόγοι τῆς ὑψίστης παρηγορίας πάσης ἀνθρωπίνης ψυχῆς· τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον εἶνε ὁ γνώμων τῆς ψυχῆς παντὸς Χριστιανοῦ. Μὲ ποῖον δικαίωμα λοιπόν, ἀφήνουν τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον γράμμα νεκρὸν διὰ τὸν λαόν;—Οἱ κάπως ἀνεπτυγμένοι, οἱ τυχόντες ποιᾶς τινὸς ἀνατροφῆς καὶ παιδείας, ἴσως ἔχουσι καὶ τὴν συνείδησιν μᾶλλον πεφωτισμένην, καὶ τὴν ἀντίληψιν τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ δικαίου, καὶ τοῦ ὀρθοῦ καὶ τοῦ νομίμου ἀκριβῆ. Ἀλλ' ὁ λαός, πόθεν νὰ προσπορισθῇ τὰς γνώσεις ταύτας; Ἂν εἶχεν εἰς χεῖρας του τὸ Εὐαγγέλιον εἰς γλῶσσαν καταληπτὴν αὐτῷ, βεβαίως πολλαχῶς θὰ ἐφωτίζετο, καὶ πολλαχῶς θὰ ἠθικοποιεῖτο. Ἀλλ' ἡ γλῶσσα τοῦ Κειμένου τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου, τοῦ εἶνε ἐντελῶς ἀκατάληπτος. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας καὶ ἀποπειραθεὶς ν' ἀναγνώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ὑπηρεσίας του, περικοπὴν τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου ἐκ τοῦ Κειμένου, προσέκρουσεν ἀμέσως κατὰ τῶν ἀπείρων δυσκολιῶν τῆς γλώσσης. Καὶ ὄχι μόνον, οἱ περὶ αὐτόν, δὲν ἐννόουν τὴν ἔννοιαν τῶν πλείστων λέξεων, ἀλλὰ καὶ παρενόουν ταύτην, καὶ ἐκ τούτου ἐπήγασε πλήρης διαστροφὴ τῆς ἐννοίας.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἐδίδασκεν εἰς γλῶσσαν καταληπτὴν τῷ λαῷ, καὶ ὁ λαὸς ἤκουε τὴν διδασκαλίαν του καὶ τὴν ἠγάπα, διότι τὴν ἐκαταλάμβανε. Πῶς θέλετε νὰ ἐπιστήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν προσοχήν του εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν καταλαμβάνει; — Ὁ ἦχος τῶν λέξεων οὐδὲν σημαίνει, ἔστω καὶ ὅταν αὗται εἰκονίζωσι τὰς ὑψίστας τῶν ἀληθειῶν, καὶ τὰς μᾶλλον παρηγόρους τῶν ἰδεῶν—τίποτε δὲν λέγουν, ὅταν ὁ ἀκούων δὲν τὰς καταλαμβάνῃ. — Δὶ ἐν τῷ Ἁγίῳ Εὐαγγελίῳ περιεχόμεναι ἰδέαι καὶ ἔννοιαι εἶνε ἁπλούσταται, ὡς ἁπλῆ εἶνε καὶ πᾶσα ἀλήθεια· τὸ δὲ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, τί ἄλλο εἶνε παρὰ Ἀλήθεια;

Μὲ τί δικαίωμα λοιπὸν κρατοῦμεν κλειστὴν τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ, καὶ γεμίζομεν τὰ ὦτά του μὲ ἤχους μηδεμίαν ἔννοιαν ἀναπαριστῶντας, ὡς ἀκαταλήπτους τοῖς ἀκούουσι; Μὲ ποῖον δικαίωμα στεροῦμεν τὸν λαόν, τῆς ὑψίστης παρηγορίας τῶν ἀληθειῶν τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου;—Μήπως πρέπει νὰ τιμωρήσωμεν τὸν λαόν μας, διότι δὲν εἶνε ἀρκούντως ἀνεπτυγμένος, διὰ νὰ κατανοῇ τὴν γλῶσσαν τοῦ Κειμένου τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου;—Ἀλλ' ὁ λαὸς εἰς τοῦτο εἶνε πάντῃ ἀνεύθυνος, καὶ οἱ ἐμποδίζοντες τὸ νὰ γίνωσι καταληπταὶ τῷ λαῷ αἱ ἀλήθειαι τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν ἔχουσιν ἄραγε νὰ δώσωσι λόγον ἡμέραν τινὰ τῷ Θεῷ, διὰ τὸ εἰς τὸν λαὸν προσγενόμενον ἀδίκημα τοῦτο;

Διισχυρίζονται, ὅτι, μερικαὶ τῶν ἐννοιῶν τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου εἶνε δυσνόητοι ἢ μᾶλλον ἀκατανόητοι, καὶ ἀδύνατον νὰ τὰς μεταφέρῃ τις εἰς τὴν Νεοελληνικήν·—ἂς μείνουν τότε τὰ χωρία ταῦτα ὡς ἔχουσιν ἐν τῷ κειμένῳ. Καὶ ἐπὶ τέλους, ἡ μετάφρασις αὕτη δὲν θὰ εἶνε ὑποχρεωτικὴ εἰς τοὺς λογίους τοὺς κατανοοῦντας τὴν γλῶσσαν τοῦ κειμένου· αὐτοί, ἂς ἀναγινώσκουν τὸ κείμενον· — τίς θὰ τοὺς περιορίσῃ; — Ἄλλως τε, ἡ ἐν λόγῳ μετάφρασις θὰ ἐκδοθῇ δίστηλος, καὶ θὰ ἔχῃ ἀφ' ἑνὸς τὸ κείμενον, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν Μετάφρασιν, καὶ ἡ ἐξέλεγξις οὕτω θὰ εἶνε εὐχερής, καὶ ὁ λαός, ὅταν χωνεύσῃ τὴν μετάφρασιν, θ' ἀποτολμήσῃ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κειμένου, καὶ θὰ τοῦ εἶνε τότε, ὄχι τόσον ξένον, διότι θὰ κατέχῃ τὰς ἐννοίας, ἔστω καὶ ἂν ἀγνοῇ τὰς λέξεις.

Δὲν ζητοῦμεν νὰ καταργηθῇ ἡ ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου ἀνάγνωσις ἀπ' Ἐκκλησίας—βεβαίως· ὄχι—ταῦτα πάντα εἶνε καὶ πρέπει νὰ εἶνε ἀμετακίνητα, ὡς ἐτάχθησαν. Ἀλλά, ὁποία παρηγορία καὶ ὁποία χαρὰ διὰ τὸν λαόν, ὅταν ἀκούῃ ἀπ' Ἐκκλησίας τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἐννοῇ περὶ τίνος πρόκειται, διότι ἐν τῇ ἀνὰ χεῖράς του μεταφράσει ἀνέγνωσε πολλάκις τὴν εἰς τὸ κείμενον ἀπ' Ἐκκλησίας ἀναγινωσκομένην περικοπήν!

Καὶ τώρα θὰ εἰπῇτε.—Ἀλλ' ὑπάρχουν ἱεροκήρυκες, οἵτινες ἀναπτύσσουν τὴν ἀναγνωσθεῖσαν περικοπήν, καὶ ἐξάγουν καὶ τὰ ἀνάλογα ἠθικὰ συμπεράσματα. Ναί—ὑπάρχουν—οἱ μὲν ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ἐξαιρέσει ὀλίγων, ἐπιζητοῦντες μόνον ῥητορικὰς δάφνας, ἀπαγγέλλουσι πολλάκις ὁμιλίας πεφυσιωμένας καὶ μακράς, αἵτινες, ἀντὶ νὰ διεγείρωσι τὸ αἴσθημα τῆς εὐσεβείας, διεγείρουν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ὕπνου, καὶ τὸ—πότε θὰ τελειώσῃ ὁ λόγος.—Μὴν ἐρωτᾶτε δὲ τὸ τί γίνεται καὶ παραέξω, ὅπως λ. χ. τὴν Μεγάλην Πέμπτην, ἐν Θήβαις, αὐτοσχέδιος ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ, ἀπήγγειλε λόγον, ἀναμίξας καὶ πολιτικά, καὶ ἄλλα ἀνάρμοστα, καὶ ὅλως ἀπάδοντα, οὐ μόνον τῇ Ἁγίᾳ ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ. Δὲν εἶνε λοιπὸν καλλίτερον ἄλλοῦ νὰ ἐντείνωσι τὴν προσοχήν των ἐκεῖνοι, οἵτινες νομίζουσιν, ὅτι εἶνέ τι κακόν, ἄστοχον κλπ. ἡ μετάφρασις τῆς Καινῆς Διαθήκης;

Εἶνε πρακτικῶς τι ἄστοχον ἡ μετάφρασις τῆς Καινῆς Διαθήκης, πρὸς ἀνάγνωσιν παρὰ τῷ λαῷ, ἀφ' οὗ καὶ οὗτος ὁ Χρυσόστομος λέγει «... Μεγάλη ἀσφάλεια πρὸς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν τῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις ...» Καὶ ὁ λαὸς τότε μόνον θὰ ἔχῃ ὡς ἀνάγνωσμα τὴν Γραφήν, ὅταν τὴν ἔχῃ εἰς τὴν γλῶσσάν του. Ἡμεῖς δὲ δὲν εἰμποροῦμεν νὰ καυχηθῶμεν, ὅτι εἴμεθα Χρυσόστομοι· βεβαίως, κάπως ἀνώτερός μας ἦτο ὁ χρυσορρήμων ἐκεῖνος. Καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, (ὁ τῆς Ὀρθοδόξου Δογματικῆς κορυφαῖος ἐξηγητὴς) λέγει, «... Κάλλιστον, καὶ ψυχωφελέστατον τὸ ἐρευνᾶν τὰς θείας Γραφάς.» (Ἕπεται τὸ τέλος)

* * *

ΠΟΙΑ Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ

Ὁ ἠθικὸς χριστιανὸς καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος.

Μόνον ὁ κατὰ Χριστὸν ἠθικός, ἤτοι ὁ τοῦ εὐαγγελικοῦ νόμου τηρητής, ὁ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ πνευματικῶς ἀναγεννημένος, μόνον οὗτος δύναται νὰ σεβασθῇ πάντα ἀνθρώπινον νόμον καὶ νὰ ὑποταχθῇ ὑπὸ πᾶταν ὑπερέχουσαν ἐξουσίαν.

Πᾶς ἀνθρώπινος ἢ πολιτικὸς νόμος ἀποβλέπει, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, εἰς τὴν διατήρησιν τῆς εἰρηνικῆς τῶν ἀνθρώπων συμβιώσεως, τὴν ἐπικράτησιν τοῦ δικαίου, τὴν πρόληψιν συγκρούσεων καὶ ἀμοιβαίων καταστροφῶν. Ἐν γένει ἀποβλέπει εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς κοινωνίας ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ τῆς ζωῆς, τιμῆς καὶ ἰδιοκτησίας.

Ὁ πολιτικὸς νόμος ἐπιτάσσει τὸ ἔννομον δίκαιον καὶ ἀπαγορεύει τὴν προσβολὴν τοῦ δικαιώματος, καθόσον τοῦτο εἶνε ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τοῦ θετικοῦ νόμου.

Ἀλλ' ὁ εὐαγγελικὸς νόμος ἐπιτάσσει σὺν τούτοις καὶ τι πλέον.

Ἐπιτάσσει «ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν». Ἐπιτάσσει τὸ «ἀγάπα τοὺς ἐχθρούς» ἐν ᾧ ὑπονοεῖται τὸ «ἔχε ἐν πάσῃ περιστάσει καὶ πρὸς πάντας καλὴν διάθεσιν καὶ προαίρεσιν, μὴ λογίζου τὸ κακὸν οὐδέποτε καὶ πρὸς οἱονδήποτε. Μὴ τὸ σὸν συμφέρον προτίμα, ἀλλὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. Ἔσο πρὸς πάντας εὐεργετικὸς καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐχθρούς σου, ἔσο πρὸς πάντας ἀνεξίκακος καὶ ἀμνησίκακος. Μηδενὶ μηδέποτε ὀργίζου· μηδενὶ μηδέποτε ἐπιβούλευε· ἔσο ταπεινόφρων καὶ πρᾷος· εἰρήνευε μετὰ πάντων. Ἐὰν [πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν, ἐὰν διψᾷ πότιζε αὐτόν... μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἀλλὰ νίκα διὰ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ κακόν. Μὴ φοβοῦ ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι.» Τὰ οὐράνια πρῶτον καὶ τὰ ἐπίγεια δεύτερον, τὴν δικαιοσύνην πρῶτον καὶ τὴν ἀγιοσύνην πρῶτον καὶ τὰ ὑλικὰ ἀγαθὰ δεύτερον. Ἔννοει σεαυτόν, ὦ ἄνθρωπε, μέλος ἑνὸς σώματος ἀποτελουμένου ὑπὸ πάντων τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος εἶνε κεφαλὴ τοῦ σώματος. Μέλος ὢν τοῦ σώματος δὲν δύνασαι παρὰ νὰ χαίρῃς μετὰ τῶν χαιρόντων καὶ νὰ κλαίῃς μετὰ τῶν κλαιόντων, δὲν δύνασαι παρὰ νὰ αἰσθάνησαι οἶκτον καὶ συμπάθειαν, ἔλεος καὶ εὐσπλαγχνίαν πρὸς τὰ κακῶς ἔχοντα μέλη τοῦ σώματος εἰς ὃ ἀνήκεις. (Κορινθ. ΙΒ'., 7—31. Ρωμ. ΙΒ', 15).

Ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀγάπῃ τῇ οὕτω ἐκδηλουμένῃ εἰς συμπάθειαν καὶ ἀγαθοεργίαν οἱ ἄνθρωποι ἀποβαίνουσιν εὐεργετικοὶ πρὸς ἀλλήλους, οὐδέποτε δὲ ἐπιβλαβεῖς. Αἴρεται λοιπὸν ἡ ἀνάγκη τῆς βίας τοῦ πολιτικοῦ νόμου τῆς τοιαύτης ἀγάπης ἐπικρατούσης, διότι ἐκ τῶν προτέρων πληροῦται τελειότατα πᾶς νόμος ἀποβλέπων εἰς τὴν εἰρηνικὴν τοῦ ἀνθρώπου κοινωνικὴν συμβίωσιν καὶ εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τῶν πρὸς συντήρησιν καὶ προαγωγὴν τῆς πολιτείας. Διότι ὁ ἀγαπῶν τὸ ἄτομον δὲν δύναται παρὰ νὰ ἀγαπᾷ τὴν πολιτείαν τὴν μὴ δυναμένην νὰ ἐννοηθῇ ἄνευ ἀτόμων. Ὁ ἀγαπῶν ἐν πᾶσι καὶ πρὸς πάντα εἶνε ἀγαθὸς καὶ ζῇ διὰ τὸ ἀγαθόν.

Τοῦτο ὁ Θεῖος Παῦλος τελειότατα χαρακτηρίζει λέγων «Πλήρωμα παντὸς νόμου ἡ ἀγάπη».

Συμπέρασμα ἐκ τῶν εἰρημένων δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τόδε.

Πᾶς νόμος πολιτικὸς δύναται νὰ ἔχῃ τὴν σχετικὴν τελειότητα, ἐὰν ἀπὸ τοῦ τελειοτάτου εὐαγγελικοῦ νόμου ἀπορρέῃ, ἤτοι ἐὰν κατὰ τὰς ἠθικὰς αὐτοῦ ἀρχὰς συντάσσηται.

Πᾶς νόμος πολιτικὸς δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ συμφώνως πρὸς τὸν σκοπόν, δι' ὃν τίθεται, μόνον ἐὰν οἱ τεταγμένοι εἰς τὴν ἐφαρμογὴν καὶ οἱ ὑποχρεούμενοι εἰς ταύτην ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς ἠθικὸν χαρακτῆρα, ἤτοι ἀγάπην πρὸς τὴν ἀρετήν, ἡ ὁποία εἶνε ἔρως πρὸς τὴν πίστιν τὴν ἐνεργουμένην δι' ἀγάπης ἐν πάσῃ περιστάσει.

Ἡ βία ἀπεδείχθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὅτι οὐδέποτε δύναται νὰ κάμψῃ καὶ νὰ καταστείλῃ ἀποτελεσματικῶς καὶ μονίμως τὸν αἰσθητικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐγωϊσμόν· οὐδέποτε δύναται νὰ δαμάσῃ τὴν σφριγῶσαν εἰς ἁμαρτίαν σάρκα. Διὰ τῆς βίας τὰ ἄγρια θηρία τιθασσεύονται καὶ ἡμεροῦνται. Διὰ τῆς βίας ὁ ἄνθρωπος χείρων ἑαυτοῦ γίνεται καὶ ἀποθηριοῦται·—τὸ πᾶν ἢ πειθὼ ἢ μετὰ δυνάμεως ἐξ οὐρανοῦ, ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Τοῦτο δὲ ἔχει ὁ Εὐαγγελικὸς νόμος τελειότατα.

Διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ πνευματικὴ δύναμις· τὸ φῶς τὸ πνευματικόν· ἡ προαίρεσις· ἡ ἀγαθὴ διάθεσις· ἡ πρὸς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν τάσις· ὁ ἔρως τοῦ ἀγαθοῦ· ἡ τῶν πνευματικῶν προτίμησις· ἡ τῶν ὑλικῶν προσήκουσα ἐκτίμησις. Ταῦτα δὲ κατορθοῦνται διὰ τῆς πίστεως πρὸς τὸν ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν.

Λοιπὸν διὰ ἄτομον καὶ οἰκογένειαν, διὰ κοινωνίαν καὶ ἔθνος, διὰ τὸν κόσμον σύμπαντα πρὸς σωτηρίαν, πρὸς χαρὰν καὶ εὐφροσύνην, πρὸς μακαριότητα καὶ αἰώνιον ζωὴν ὑπάρχει τὸ: «Ἐγώ εἰμι· ἐὰν μὴ μάθητε, ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν». «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν».

Ἀρχιμ. **Τιμόθ. Ἀνασταδίου.**

ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΑΡΓΙΑΣ

— Οἱ ἀναγνῶσται τῆς α 'Αναπλάσεως» γνωρίζουσιν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ συγκροτηθῇ ἐν 'Αθήναις Συνέδριον περὶ τῆς Κυριακῆς ἀργίας. Τὸ συνέδριον λοιπὸν τοῦτο συνῆλθε.

— Χρόνος διαρκείας τοῦ συνεδρίου εἶχον ὁρισθῆ ἡ 21, 22, καὶ 23 Μαΐου. 'Εδέησεν ὅμως νὰ προστεθῇ καὶ ἡ 24η.

— Σωματεῖα καὶ ἄτομα εἶχον κληθῆ περὶ τὰ 200.

— Αἱ δύο ἡμέραι τοῦ Συνεδρίου ἦσαν ἑορτάσιμοι. Καὶ κατ' αὐτὰς μετέσχον τῶν ἐργασιῶν του περὶ τοὺς ἑκατόν. Τὰς δὲ ἑτέρας δύο, καθημερινάς, περὶ τοὺς 40—50.

— Τὸ Συνέδριον συνῆλθεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ.

— Τῆς ἐνάρξεως προηγήθη δέησις καὶ δοξολογία γενομένη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου 'Αθηνῶν κ. Προκοπίου, ὥραν 8 1)2 π. μ.

— 'Ο Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ὑπὲρ τῆς Κυριακῆς ἀργίας, ἀνέγνωσε λόγον ἐναρκτήριον, δι' οὗ ἐπληροφόρησε τί μέχρι τοῦδε ἐγένετο ὑπὸ τῆς 'Εκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας διὰ τὴν Κυριακὴν ἀργίαν, ἀνέπτυξε δὲ τί καλεῖται ἤδη νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ Συνέδριον καὶ ἐτόνισε τοὺς ὑγιεινούς, οἰκογενειακούς, κοινωνικοὺς καὶ θρησκευτικοὺς λόγους, δι' οὓς πρέπει νὰ θεσμοθετηθῇ παρ' ἡμῖν ἡ Κυριακὴ ἀργία.

— Μετὰ τοῦτο ἐγνώρισεν εἰς τὸ Συνέδριον ὅτι ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα 'Ολγα εὐηρεστήθη νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν Αὐτῆς προστασίαν τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου, ἀνέγνω δὲ σχέδιον τηλεγραφήματος εὐχαριστηρίου πρὸς τὴν Α. Μ. διαμένουσαν ἐν τοῖς λουτροῖς Αἰδηψοῦ. Τὸ Συνέδριον ἐνέκρινεν ἐν ἐπευφημίαις τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ.

— 'Ακολούθως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἐδήλωσεν ὅτι ἕνεκα πολλῶν ἀσχολιῶν δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ παρίσταται εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου, προτείνει δὲ ὡς τακτικὸν πρόεδρον αὐτοῦ τὸν κ. Φωκίωνα Νέγρην, βουλευτὴν 'Αττικῆς.

— Πρὸς τὴν Α. Σ. ἐκφράζεται κοινὴ ἐπιθυμία νὰ παραμείνῃ διευθύνων τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου. 'Ο Σεβασμιώτατος δηλοῖ ὅτι κωλύεται καὶ ἕνεκα τῶν καθηκόντων του ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ. Εὐχαρίστως ὅμως δέχεται νὰ θεωρηθῇ ὡς 'Επίτιμος Πρόεδρος, καὶ νὰ παρίσταται ὁσάκις εὐκαιρῇ. Τὸ Συνέδριον ἀνακηρύττει τὴν Α. Σ. 'Επίτιμον Πρόεδρον.

— Ἡ Α. Σ. ἐπαναλαμβάνει τὴν πρότασίν του ὅπως ὁ κ. Νέγρης ἐκλεγῇ τακτικὸς πρόεδρος. Προτείνει συγχρόνως ὅπως ἐκλεγῶσι συμπρόεδροι οἱ κ. κ. 'Αργυρόπουλος καὶ Θεοφιλᾶς, ἀντιπρόεδροι δὲ οἱ κ. κ. Καλλιγᾶς, Καράκαλος, Κωνσταντινόπουλος, Πετρόπουλος καὶ γραμματεῖς οἱ κ. κ. Λιακόπουλος καὶ Λάμπρος. Ἡ πρότασις γίνεται δεκτή· ἀπελθούσης δὲ τῆς Α. Σ. καταλαμβάνει τὴν ἕδραν τοῦ Προέδρου ὁ κ. Νέγρης.

— Πρὸ πάσης συζητήσεως ἀποφασίζεται ὅτι οὐδεὶς θὰ ὁμιλῇ ἐπὶ ἑκάστου θέματος πλέον ἢ δίς καὶ πλέον τοῦ τετάρτου τῆς ὥρας.

— 'Αποφασίζεται εἶτα ν' ἀναγνωσθῶσι τὰ ὑπομνήματα ἐκεῖνα Σωματείων ἢ ἀτόμων, τὰ ὁποῖα ἐκφέρουσι τὰς γνώμας των ἠτιολογημένας. Καὶ ἀναγινώσκονται.

— 'Επειδὴ παρῆλθεν ἡ μεσημβρία, ἀποφασίζεται νὰ συνέλθῃ τὸ Συνέδριον αὔριον Σάββατον, 22 Μαΐου, ὥραν 8 1)2 π.μ. 'Ο ἐκ τῶν γραμματέων κ. Λιακόπουλος ἀναδέχεται τὴν ἐπὶ ἑκάστου ζητήματος εἰσήγησιν, ἐν ᾗ θ' ἀναφέρωνται καὶ αἱ ἄνευ αἰτιολογιῶν γνῶμαι τῶν μὴ ἀναγνωσθέντων ὑπομνημάτων.

ΗΜΕΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

Προεδρεία Φ. Νέγρη.

— Κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν τῆς 22 Μαΐου ὁ κ. Λιακόπουλος κάμνει τὴν εἰσήγησιν ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος ἔχοντος ὡς ἑξῆς: «'Η ἀργία τῆς Κυριακῆς πρέπει νὰ καθιερωθῇ ἐν 'Ελλάδι, ἔνθα εἰσὶ καθιερωμέναι πολλαὶ ἑορταί; Ἐν καταφατικῇ περιπτώσει πρέπει νὰ καθιερωθῇ μόνον διὰ τὴν Κυριακὴν ἢ καὶ δι' ἄλλας ἑορτάς; καὶ τίνας;» Αἱ ἀναγινωσκόμεναι γνῶμαι εἶνε ὑπὲρ τῆς καθιερώσεως τῆς ἀργίας. Σύμφωνα ἦσαν καὶ τὰ χθὲς ἀναγνωσθέντα ὑπομνήματα. Μόνον δύο ἐκηρύχθησαν κατ' αὐτῆς. Τὴν καθιέρωσιν ὑποστηρίζει καὶ ὁ κ. Λιακόπουλος. Τὸ Συνέδριον τὴν ἀποδέχεται.

— 'Επὶ τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ ζητήματος «ἢ καὶ δι' ἄλλας ἑορτὰς καὶ τίνας;» μακρὰ ἐγείρεται συζήτησις. Τὰ διάφορα σωματεῖα διὰ τῶν ὑπομνημάτων των ὑποστηρίζουσι τὴν ἀργίαν καὶ διά τινας ἑορτάς. 'Ο εἰσηγητὴς κ. Λιακόπουλος συντάσσεται μὲ τὴν γνώμην ταύτην. Τὴν ἀντικρούουσιν ὀλίγιστοι ἐκ τῶν ἀντιπροσωπευόντων σωματεῖα, ἱκανοὶ ἐκ τῶν παρισταμένων ὑπὸ ἀτομικὴν ἰδιότητα. Κατὰ πλειονοψηφίαν δὲ γίνεται δεκτὴ ἡ ἀργία καὶ διά τινας ἑορτάς, ὧν ὁ προσδιορισμὸς ἐγκρίνεται ν' ἀφεθῇ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

Μ. Μ.

— Ἡ συνεδρίασις ἐπαναλαμβάνεται τὴν 5ην μ. μ. ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Καλλιγᾶ. 'Ο κ. Λιακόπουλος κάμνει τὴν εἰσήγησιν ἐπὶ τοῦ θέματος ἂν ἡ ἀργία πρέπῃ νὰ καθιερωθῇ ἀμέσως διὰ νόμου ἢ νὰ εἰσαχθῇ βαθμηδὸν διὰ τῶν ἠθῶν. Τὰ ὑπομνήματα τῶν σωματείων εἶνε ὑπὲρ τῆς διὰ νόμου καθιερώσεως. Ὡσαύτως καὶ ὁ κ. Εἰσηγητής. 'Ο Σύλλογος «Παρνασσὸς» τάσσεται ὑπὲρ τῆς βαθμηδὸν διὰ τῶν ἠθῶν εἰσαγωγῆς. Τὸ Συνέδριον δέχεται τὴν διὰ νόμου καθιέρωσιν.

— 'Επὶ τοῦ θέματος, ἂν ὁ νόμος πρέπῃ νὰ εἶνε αὐστηρὸς ἢ ἐπιεικής, μακρὰ καὶ σφοδρὰ διεξάγεται συζήτησις. 'Ο εἰσηγητὴς τάσσεται ὑπὲρ τῆς ἐπιεικοῦς ἀργίας. Τὰ ὑπομνήματα τῶν σωματείων εἶνε ὑπὲρ τῆς αὐστηρᾶς ἀργίας μετὰ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων ἐξαιρέσεων. Τὸ συνέδριον, διὰ παραδόξου τακτικῆς τοῦ προεδρείου, ἀναγκάζεται νὰ ἐκδηλώσῃ τρὶς ὅτι εἶνε ὑπὲρ ἀργίας αὐστηρᾶς μετὰ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων ἐξαιρέσεων.

— 'Επὶ τοῦ θέματος ἂν ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶνε «συνδυασμένος πρὸς τὴν ἀγίασιν τῆς Κυριακῆς ἢ ἄσχετος πρὸς ταύτην» ἐγείρεται συζήτησις ἐπίμονος καὶ θυελλώδης. Τὰ σωματεῖα εἶνε κεκηρυγμένα ὑπὲρ τοῦ ἁγιασμοῦ διὰ τῶν ὑπομνημάτων των, ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν. 'Αλλὰ τινες τῶν σωματείων ἀντιπρόσωποι διαφωνοῦσι πρὸς τοὺς ἐντολεῖς των. Καὶ οἱ κληθέντες ὡς ἄτομα, ἐκτὸς εὐαρίθμων, τάσσονται κατὰ τοῦ ἁγιασμοῦ, λόγῳ ὅτι ὁ θεσμὸς εἶνε κοινωνικός, ὄχι δὲ θρησκευτικός, καὶ ὅτι περὶ τοῦ ἁγιασμοῦ ἁρμοδία εἶνε νὰ μεριμνήσῃ μόνη ἡ 'Εκκλησία. Τὸ προεδρεῖον θέτει τέλος τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν ὑπὸ τὴν ἑξῆς διατύπωσιν· «οἱ παραδεχόμενοι ὅτι ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶνε σχετικὸς πρὸς τὴν ἁγίασιν νὰ λέγου· ὄχι· οἱ παραδεχόμενοι ὅτι ὁ νόμος δὲν πρέπει νὰ εἶνε σχετικὸς πρὸς τὴν ἁγίασιν, νὰ λέγουν ναί». Κατὰ τῆς διατυπώσεως ταύτης ἐξεγείρονται διαμαρτυρίαι, πῶς εἶνε δυνατὸν ἡ **παραδοχὴ** τοῦ ἁγιασμοῦ νὰ ἐκφράζηται διὰ τοῦ **ὄχι**, ἡ δὲ **ἄρνησίς του** διὰ τοῦ **ναί**. 'Αλλὰ τὸ προεδρεῖον ἐπιμένει. Εἷς διὰ τοῦτο ἀρνεῖται ψῆφον. 'Αλλοι ἀπέρχονται. Τινὲς ψηφίζουσι δηλοῦντες ὅτι δὲν καταλαμβάνουσι περὶ τίνος πρόκειται. Καὶ οὕτως ἡ ἁγίασις χάνει ἕνεκα μιᾶς ψήφου κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ προεδρείου.

ΗΜΕΡΑ ΤΡΙΤΗ

— Τὴν Κυριακήν, Μάϊου 23, ὥραν 4 μ. μ. συνέρχεται αὖθις τὸ Συνέδριον. Ἡ συρροὴ πυκνοτέρα. Προεδρεύει ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων κ. Κυράκαλος. Συζητοῦνται τὰ ἑξῆς θέματα· «νόμος γενικὸς καὶ ὁμοιόμορφος ἢ ποικίλλων κατ' εἴδη ἐπαγγελμάτων; νόμος ἐπιτακτικὸς καὶ περιοριστικὸς ἢ ἐπιτρέπων εἰς τοὺς δήμους καὶ τὰς κοινότητας τὸν ἐντὸς γενικῶν τινων ὁρίων καθορισμὸν τῆς ἀργίας ἐν τῇ ἑαυτῶν περιφερείᾳ; νόμος διὰ τὰς πόλεις διάφορος τοῦ διὰ τὰς κώμας;» Μετὰ ζωηρὰν συζήτησιν τὸ Συνέδριον ἀποφαίνεται ὅτι ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶνε ἐπιτακτικὸς καὶ περιοριστικός, ὁ αὐτὸς δὲ διὰ τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας. Ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης ἦσαν κεκηρυγμένα καὶ τὰ διάφορα σωματεῖα διὰ τῶν ὑπομνημάτων των.

— 'Επὶ τοῦ θέματος «ἡ ἀργία ἐν τῇ βιομηχανίᾳ μικρᾷ καὶ μεγάλῃ, καὶ τῇ καθ' ὅλου βιοτεχνίᾳ (ἔρευνα ἑκάστης βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐφαρμοστέαν δι' αὐτὴν ἀργίαν), μετὰ μακρὰν συζήτησιν γίνεται δεκτὸν ὅτι «ἡ ἀργία τῆς Κυριακῆς πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ γενικῶς εἰς τὴν βιοτεχνίαν καὶ τὴν μικρὰν καὶ μεγάλην βιομηχανίαν, ἐξαιρέσει μόνον τῶν ἐργοστασίων διηνεκοῦς πυρός, ἔνθα ἡ ἐργασία δύναται νὰ ἐπιτρέπηται μόνον ἐφόσον ἀπαιτῇ ἡ διατήρησις τοῦ πυρός, προσέτι τῶν ἐργοστασίων παραγωγῆς ἀεριόφωτος, ἠλεκτρισμοῦ, ὑδραυλικῶν καὶ τῶν ὁμοίων. Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ συνεδρίου ἦτο σύμφωνος καὶ πρὸς τὴν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τῶν διαφόρων σωματείων.

— Συζητεῖται ἀκολούθως τὸ θέμα «ἡ ἀργία ἐν τῷ ἐμπορίῳ». Προτείνεται ὅπως τὰ διάφορα πρατήρια ὦσιν ἀνοικτὰ ἐπὶ ὥρας τινάς, ἐξαιρεθῶσι δὲ τῆς Κυριακῆς ἀργίας τὰ γαλακτοπωλεῖα, κρεωπωλεῖα, ἀρτοπωλεῖα, λαχανοπωλεῖα, ζαχαροπλαστεῖα, καφενεῖα, ξενοδοχεῖα, μαγειρεῖα, καθὼς καὶ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν πλανοδίων γαλακτοπωλῶν, ζαχαροπωλῶν, ἀρτοπωλῶν, λαχανοπωλῶν καὶ ὀπωροπωλῶν. Ὑποστηρίζεται πρὸς τούτοις ὅτι τὰ ποτοπωλεῖα πρέπει νὰ εἶνε ἀνοικτὰ ἀπὸ τῆς 10ης π. μ. μέχρι τῆς 4ης μ. μ. καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀργίας ἐξαίρεσις τῶν θεάτρων κτλ.

— Μακρὰ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐπεγείρεται συζήτησις. Οἱ προτείνοντες τὰς ἀνωτέρω ἐξαιρέσεις ἐπικαλοῦνται τὸν λόγον τῆς κοινωνικῆς ἀνάγκης καὶ ἀρύονται ἐπιχειρήματα ἐκ τῆς ἀπορρίψεως τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς Κυριακῆς. 'Αλλὰ τοῦ Συνεδρίου τὰ μέλη σχεδὸν ὁμοφώνως δεικνύονται ἀδιάλλακτα πρὸς τὰς προτεινομένας πολυαρίθμους ἐξαιρέσεις, καὶ ἀντιτάττουσι τὰ ὑπομνήματα τῶν διαφόρων σωματείων καὶ τὴν ἀπόφασιν περὶ αὐστηρᾶς ἀργίας μετὰ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων ἐξαιρέσεων, προβάλλουσι δὲ ἅμα πολλοὺς λόγους, δι' οὓς αἱ πολλαὶ ἐξαιρέσεις θὰ δυσκολεύσωσι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ τῆς κυριακῆς ἀργίας. Ἰδιαιτέρως τονίζεται ἐν μέσῳ χειροκροτημάτων σφοδρῶν καὶ παρατεταμένων παντὸς σχεδὸν τοῦ Συνεδρίου, ὅτι ὁ θεσμὸς οὗτος δὲν ἐπεζητήθη μόνον χάριν σωματικῆς ἀνέσεως, ἀλλ' ὅπως χρησιμοποιηθῇ καὶ πρὸς θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἐπικοδόμησιν, αἱ δὲ προβαλλόμεναι δυσχέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς δὲν ἔχουσι σοβαρὰν ὑπόστασιν ἀφοῦ ἡ κοινὴ συνείδησις ἀπαιτεῖ τὴν αὐστηρὰν ἀργίαν, καὶ ἀφοῦ εἰς πόλεις ἑκατομμυρίων λειτουργεῖ αὕτη κανονικώτατα, μικρὰ δὲ συνήθεια θὰ ἐξοικειώσῃ καὶ τοὺς ἐν Ἑλλάδι πρὸς αὐτήν.

— Ἡ συζήτησις παρατείνεται μέχρι τῆς 9ης μ. μ. ἀποφασίζεται δὲ νὰ συνέλθῃ τὸ συνέδριον καὶ τὴν αὔριον Δευτέραν, ὥραν 8 π. μ. εἰς τελευταίαν συνεδρίασιν.

ΗΜΕΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

Προεδρεία Καρακάλου.

— Παρόντα μέλη περὶ τὰ 40. Ἐξακολουθεῖ ἡ περὶ κυριακῆς ἀργίας ἐν τῷ ἐμπορίῳ συζήτησις. Ὑποδεικνύεται ὅτι τὸ θέμα ἔχει τόσας λεπτομερείας, ὥστε ὁ μέχρι τῆς μεσημβρίας χρόνος δὲν ἐξαρκεῖ, οὐδ' εἶνε πλέον δυνατὴ ἡ παράτασις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου. Προτείνεται ἑπομένως ὅπως τὸ Συνέδριον ἐκλέξῃ ἑπταμελῆ ἐπιτροπήν, εἰς ἣν ν' ἀνατεθῇ ἡ μελέτη τῶν λεπτομερειῶν, εὐκολωτέρα ἤδη μετὰ τὰς γενομένας συζητήσεις, μετὰ ὁρισθησόμενον δὲ χρόνον συγκληθῇ δεύτερον συνέδριον εἰς τὸ ὁποῖον νὰ ὑποβληθῇ ἡ ἐργασία τῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ πρότασις γίνεται δεκτή.

— Γενομένης ψηφοφορίας ἐξελέγησαν μέλη τῆς ἐπιτροπῆς οἱ κ. κ. Χ. Ματθόπουλος, Μ. Καλαποθάκης, Ρογκόπουλος, Ν. Γουναράκης, Ἠλ. Λιακόπουλας, Μ. Γαλανός, Π. Κωνσταντινόπουλος.

— Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς ἐπιτροπῆς εἰσέρχεται ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων, πάντων ἐγειρομένων, ἡ Α. Σ. ὁ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου Μητροπολίτης 'Αθηνῶν.

— 'Ανακοινοῦται ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ θὰ συνεδριάζῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Σ. καὶ ὁρίζεται ὡς χρόνος συγκλήσεως τοῦ δευτέρου συνεδρίου ὁ προσεχὴς 'Οκτώβριος.

— Ἡ Α. Σ. καταλαβὼν ἤδη τὴν θέσιν τοῦ προέδρου, ἀνακοινώνει τηλεγράφημα τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης εὐχαριστούσης διὰ τὰ πρὸς Αὐ τὴν τηλεγραφηθέντα ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου καὶ εὐχομένης ὑπὲρ εὐοδώσεώς του, ἐκφράζει τὴν χαράν του διὰ τὰς ἐργασίας τοῦ συνεδρίου, προτείνει νὰ ἐκφραοθῶσιν εὐχαριστίαι εἰς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον «Παρνασσὸν» διότι ἐξένισε τὸ συνέδριον ἐν τῇ αἰθούσῃ του, καθὼς καὶ εἰς τινας ἰδιαιτέρως μοχθήσαντας ὑπὲρ τῆς Κυριακῆς ἀργίας, καὶ καταλήγει εὐχόμενος καὶ ἐλπίζων ὅτι τὸ ἀρξάμενον ἔργον θὰ στεφθῇ ὑπὸ ἐπιτυχίας ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ 'Εκκλησίας.

Καὶ οὕτω κηρύσσεται ἡ λῆξις τοῦ πρώτου ἐν 'Αθήναις συνεδρίου ὑπὲρ τῆς Κυριακῆς ἀργίας.

Εἰς τὸ ἑπόμενον φύλλον **τὰ περιλειπόμενα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου· ἐπεισόδια· κρίσεις· συμπεράσματα.**

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΙΑΤΡΟΥ

Γ'

Φίλε κ. Γαλανέ·

'Από ὅσα ἀνέπτυξα εἰς τὴν προηγουμένην ἐπιστολήν μου ἔγειναν, νομίζω, ὁλοφάνερα εἰς εἰδικοὺς καὶ μὴ εἰδικούς, τὰ ἑξῆς:

α') ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ ἦτο δι' ὅλους, **ὅτε ἐκηρύττετο**, καὶ δι' ὅλους εἶνε ἀφοῦ ἐγράφη, καὶ ὅπως ὅλοι τότε τὴν ἤκουον, καὶ ὅλοι πρέπει τώρα νὰ τὴν ἀναγινώσκουν.

β') ὅτι αἱ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐπιστολαί, ἀφοῦ ἐγράφοντο,

ὅπως ἀναγνωσθῶσιν εἰς ὅλον τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα, πρὸς τὸ ὁποῖον ἀπευθύνονται, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ν' ἀναγινώσκωνται ἔπρεπε καὶ πρέπει ἀπὸ κάθε χριστιανόν· διότι ὅσα εἰς αὐτὰς γράφονται, καθὼς καὶ ὅσα ὁ Χριστὸς εἶπε καὶ κατόπιν ἐγράφησαν, δὲν εἶνε διὰ τοὺς χριστιανοὺς ἑνὸς μόνον καιροῦ, ἀλλὰ διὰ τοὺς χριστιανοὺς ὅλων τῶν καιρῶν.

γ') ὅτι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὄχι μόνον δὲν πολεμοῦσι τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἁγίων Γραφῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν συνιστῶσι, καὶ ἔτι πλέον, τὴν ἀπαιτοῦσιν.

Ἤδη ἐρωτῶ·

Ποῦ στηρίζονται ὅσοι ἐκ τῶν ἡμετέρων πολεμοῦν τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν;

Ἔχουν μὲ τὸ μέρος των τὸν Κύριον ἡμῶν;

Ὕστερον ἀπὸ τὰ λεχθέντα δὲν χρειάζεται καμμία εἰδικότης διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις ὅτι μόνον ἡ ράχη των ἠμποροῦτε νὰ ἴδῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ φραγγέλιόν του.

Ἔχουν μὲ τὸ μέρος των τοὺς Ἀποστόλους;

Ἀλλὰ τοῦ Πέτρου ἡ μάχαιρα τὴν ἀρίστην χρησιμοποίησίν της θὰ εἶχεν εἰς τὰ αὐτία των ἐπάνω.

Ἔχουν μαζί των τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας;

Ἀλλ' ὁ Χρυσόστομος θὰ ἐκερτύνωνεν αὐστηρότερον αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τὴν νέαν Ἡρωδιάδα.

Μήπως βασίζωνται εἰς ἀπόφασιν Συνόδου τινός;

Ἀλλ' ὅπου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπαφοῖτα, πῶς ἠμποροῦσαν νὰ δείξουν τὴν παγωμένην των μύτην τοιαῦτα φλυαρήματα;

Καὶ ὅμως ἔχουν ἐπιχειρήματα.

Ἀλλὰ καὶ ποία ἀνοησία δὲν εἶχεν;

Ἀκούσατε τὰ ἰδικά των.

Ἡ Γραφή, λέγουν, ἠμπορεῖ νὰ παρεξηγηθῇ. Ἄρα ἐν κειμένῳ, πρωτοτύπῳ ἢ κατὰ μετάφρασιν, δὲν πρέπει νὰ ἀναγινώσκηται.

Καὶ τάχα δὲν συνέβαινον παρεξηγήσεις τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν κηρυγμάτων τῶν ἀποστόλων; Οἱ εἰδικοὶ λοιπὸν τῆς ἐποχῆς μας θεωροῦν ὅτι ἔκαμναν καλήτερα ὅσοι δὲν ἤκουαν τὴν διδασκαλίαν ἐκείνην καὶ τὰ κηρύγματα, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἦσαν ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῶν παρεξηγήσεων καὶ παρανοήσεων;

Δεύτερον ἐπιχείρημα, ἀντάξιον τοῦ πρώτου. Ἡ γνῶσις, ἡ διὰ τῆς Γραφῆς, δύναται νὰ μεταδοθῇ σήμερον διὰ τοῦ κηρύγματος. Τοιουτοτρόπως δ' ἔχομεν τὴν ὠφέλειαν ἄνευ τῆς ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ κειμένου τῶν Γραφῶν ἐνδεχομένης ἢ καὶ πιθανῆς ἢ καὶ βεβαίας ζημίας διὰ τῆς παρανοήσεως.

Μὰ εὐλογημένοι ἄνθρωποι! Δὲν ὑπῆρχε τάχα κήρυγμα εἰς τὸν καιρὸν τῶν ἀποστόλων; Πῶς λοιπὸν οἱ χριστιανοὶ συνήρχοντο διὰ ν' ἀναγινώσκουν ἀπ' εὐθείας τὰς ἐπιστολὰς τούτων; Καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Χρυσοστόμου ἦσαν ἄρά γε βωβοὶ οἱ ἄμβωνες; Ἀπὸ πολυέριθμα τότε βήματα ἀντήχει συχνὰ ὁ θεῖος λόγος. Καὶ ὅμως οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες ἀπῄτουν ὡς ἀναγκαίαν τὴν κατ' οἶκον ἀνάγνωσιν **αὐτῶν ἀπ' εὐθείας τῶν Γραφῶν,** καὶ τὴν ἀπῄτουν καὶ ἀπ' ἐκείνους, οἵτινες καὶ **ὀλίγα μόνον ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν.** Ὅταν δὲ σήμερον ἐν ὀνόματι τῆς ἐπαρκείας τοῦ κηρύγματος πολεμοῦν τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν ἄνθρωποι εἰδικοὶ μὲν εἰς ἄλλα, ἄγνωστοι δὲ ἢ φιλόδοξοι ἁπλῶς καὶ ἀστειότατοι ὡς ἐκκλησιαστικοὶ διδάσκαλοι, ἡ γνώμη των τότε δὲν ἐμπίπτει ἀπὸ τῆς σφαίρας τοῦ σπουδαίου εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ κωμικοῦ καὶ τοῦ γελοίου;

Τρίτον ἐπιχείρημα ἀντάξιον τῶν δύο ἄλλων. Σήμερον, κατὰ τοὺς εἰδικοὺς πάντοτε, ὑπάρχουν τόσα συγγράμματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύναταί τις νὰ μάθῃ τὰς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου ἐλεύθερος ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῆς ἀπ' εὐθείας ἀναγνώσεως αὐτοῦ.

Καλῶς. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἑρμηνευταὶ σήμερον εἶνε τάχα σύμφωνοι εἰς ὅλα; Καὶ τότε διατί καὶ αὐτοὶ ν' ἀναγινώσκωνται ἀφοῦ εἰς πολλὰ συγκρούονται αἱ γνῶμαί των; Μὴ δὲ αἱ γραπταὶ ἑρμηνεῖαι ἔλειπαν τὴν ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς συνίστα τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν; Ἢ ἂν σήμερον ὑπάρχουν περισσότερα καὶ ἀσφαλέστερα βοηθήματα ὀρθῆς νοήσεως τῶν Γραφῶν, δὲν εἶνε τοῦτο εἰς λόγος περισσότερον διὰ νὰ γενικευθῇ ἡ ἀνάγνωσίς των;

Τέταρτον ἐπιχείρημα ἀντάξιον τῶν τριῶν ἄλλων· Μορφώσατε κλῆρον διδακτικόν, καὶ τότε ἀπ' εὐθείας ἀνάγνωσις τοῦ Εὐαγγελίου περιττεύει.

Μορφώσατε. Πότε; **Καὶ ἐν τῷ μεταξύ;** Καὶ ὅταν μορφωθῇ ὁ τοιοῦτος κλῆρος — **ὅταν**— διατί θὰ εἶνε ἄτοπος ἡ ἀνάγνωσις τῶν Γραφῶν, ἡ ὁποία ἐθεωρεῖτο ἀπαραίτητος, ὅτε ἠριθμοῦν χιλιάδες κληρικῶν, πρὸς ἕνα τῶν ὁποίων δὲν ἰσοφαρίζουν δέκα συντάγματα εἰδικῶν **τινων** τῆς ἐποχῆς μας;

Συγγνώμην, κ. Γαλανέ. Σοῦ γράφω πάλιν μεθαύριον. Ἔχω ἕνα μικρόν, ὁ ὁποῖος τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰσήλασεν εἰς τὸ Γραφεῖόν μου καὶ ζητεῖ νὰ τὸν σηκώσω. Ἐὰν ἔχῃς παιδιά, θὰ γνωρίζῃς πόσον δύσκολος εἶνε ἡ ἄρνησις, ἔστω καὶ ἂν συντροφεύεται ἀπὸ ποδάγραν. Ἄλλως τε—θὰ σοῦ τὸ ἐξομολογηθῶ καὶ μὴ ὑποθέσῃς ὅτι τὸ λέγω ἀπὸ πατρικὸν ἐγωϊσμόν—εἰς ταῖς κουβένταις τοῦ μικροῦ μου αὐτοῦ εὑρίσκω πολλάκις περισσοτέραν τάξιν παρὰ εἰς μερικὰ δημοσιογραφικὰ γυμνάσματα τετυφωμένων πολεμίων τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν.

Ὑγίαινε. **Εἷς ἰατρὸς**

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Πᾶς Χριστιανὸς ὡς πρῶτον καὶ κύριον βιβλίον πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ του τὴν Καινὴν Διαθήκην, δηλαδὴ τὴν Ἱερὰν τοῦ Χριστιανισμοῦ Βίβλον τὴν περιέχουσαν τὰ 4 Εὐαγγέλια, τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, τὰς Ἐπιστολὰς καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν. Ἐν τῇ Βίβλῳ ταύτῃ εὑρίσκονται τὰ ἀναγινωσκόμενα κατὰ Κυριακὴν Ἀπόστολοι καὶ Εὐαγγέλια.

Κυριακὴ 30 Μαΐου

Ὁ **Ἀπόστολος** Πράξεων κ' 16—18 καὶ 28—36.
Τὸ **Εὐαγγέλιον** ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάν. ΙΖ' 1—13.

Κυριακὴ 6 Ἰουνίου

Ὁ **Ἀπόστολος** Πράξεων 6' 1—71.
Τὸ **Εὐαγγέλιον** ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάν. Ζ' 37—53 καὶ Η' 12

ΟΙ ΔΙΔΑΞΟΝΤΕΣ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΛΑΪΚΑΣ ΣΧΟΛΑΣ ΤΗΣ 'ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,

Ἐν τῇ Α' ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν Ἱ. Σύνοδον
8—9 μ. μ.

Σαββάτῳ 29 Μαΐου Μιχ. Ι. Γαλανός
Κυριακῇ 30 » Μιχ. Ι. Γαλανός

Ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης
5—6 μ. μ.

Κυριακῇ 30 Μαΐου Ἀρχιμ. Τιμόθ. Ἀναστασίου

Ἐν ταῖς Φυλακαῖς Παλαιοῦ Στρατῶνος
Τμῆμα καταδίκων.

Τρίτῃ 1 Ἰουνίου 5-6 μ. μ. Ἀρχιμ. Τιμόθ. Ἀναστασίου

Ἐν ταῖς φυλακαῖς Συγγροῦ 4—5 μ.μ.

Παρασκευῇ 4 Ἰουνίου Ἀρχιμ. Τιμόθ. Ἀναστασίου

Ἐν τῷ Ζαννείῳ Ὀρφανοτροφείῳ ἐν Πειραιεῖ

Σαββάτῳ 29 Μαΐου 8—9 μ.μ. Δ. Παπαδόπουλος
Πέμπτῃ 3 Ἰουνίου 8—9 μ.μ. Μιχ. Ι. Γαλανός